

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна
Кафедра фінансів і кредиту

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор

Пантелеймонов А.В.

« ____ » _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«Гроші і кредит»

Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Факультет економічний

2018/2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою економічного факультету

«23» червня 2018 року, протокол №6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: д.е.н., проф.Глущенко В.В., завідувач кафедри;

Програму схвалено на засіданні кафедри фінансів та кредиту;
Протокол від 21 червня 2018 року №10

Завідувач кафедри проф.Глущенко В.В.

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від 22 червня 2018 року №10

Голова методичної комісії доц.Євтушенко В.А.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Гроші і кредит» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців ІУ рівня, освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», спеціальності 072 «Фінанси.Банківська справа та страхування»

1.Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Мета: формування спеціальних знань і практичних навичок з питань організації грошово-кредитних відносин та їх функціонування на макро – і мікроекономічному рівнях, передбачених кваліфікаційною характеристикою спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування».

1.2.Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання: завдання вивчення навчальної дисципліни «Гроші і кредит» полягає в теоретичній і практичній підготовці студентів з основ правильного розуміння закономірностей у сфері фінансово-кредитних відносин держави, суб'єктів господарювання, домогосподарств, застосування цих закономірностей у практиці їх роботи; з'ясування ролі кредиту та фінансового ринку в економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкової інфраструктури; визначення сукупності заходів щодо забезпечення використання цих важелів економічної політики держави.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- структуру грошової системи і принципи її побудови;
- суть, функціональні ланки, умови результативності, тактику і стратегію грошово-кредитної політики;
- генезис і еволюцію кредиту;
- становлення та розвиток кредитної науки;
- грошово-кредитну політику НБУ, її сутність, види і значення;

- поняття кредитного механізму, його складові елементи;
- теоретичні основи організації, функціональні елементи, організаційну структуру банківської системи;
- сутність господарських розрахунків, принципи їх організації, види, форми та методи;
- основи функціонування парабанківської системи, її елементи і принципи організації;
- місце та роль фінансового ринку в системі державних фінансів, джерела формування фонду ринку і напрями використання;
- структуру НБУ, принципи організації банківського устрою;
- причини виникнення, форми державного кредиту, види державного боргу і управління ним;
- основи організації кредитної системи України;
- створення грошей кредитними посередниками
- сучасні операції комерційних банків
- банківські інвестиції;
- контроль та аудит за діяльністю комерційних банків;
- об'єктивні засади, структуру, інструменти фінансового ринку;
- банківський менеджмент;
- міжнародні установи як посередники: їх сутність та призначення;
- регіональні фінансово-кредитні установи;
- правове регулювання фінансового посередництва;
- необхідність удосконалення законодавства в сфері розрахунків;

1.3. Кількість кредитів

Кількість кредитів – 10

1.4. Загальна кількість годин

Загальна кількість годин – 300

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

- нормативна;
- денна форма навчання;
- рік підготовки – 2-й;
- семестр – 4-й;
- лекцій – 72 год.
- практичні, семінарські заняття – 36 год.
- самостійна робота – 156 год.
- індивідуальні завдання – 36 год.

-вид контролю - екзамен

1.6.Заплановані результати навчання.

Результатом навчання є вміння:

- чітко обґрунтовувати понятійно-термінологічний апарат дисципліни „Гроші та кредит”;
- застосовувати при прийнятті рішень методи, важелі, стимули, санкції грошово-кредитного впливу;
- використовувати у практиці методи управління грошовою масою, планування, грошового обігу;
- формувати та розподіляти фонди грошових коштів, що залишаються у розпорядженні підприємств;
- знаходити оптимальні кредитні рішення, спрямовані на реалізацію комплексних цільових завдань виробничо-економічного стимулювання високопродуктивної праці та заохочування підприємницької діяльності;
- ефективно поєднувати форми і методи планування та прогнозування грошового обігу;
- практично застосовувати фондові інструменти в діяльності на ринку цінних паперів і валютних ринках.

2.Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 «Гроші, їх обіг та грошова політика держави»

Тема 1. Сутність грошей та розвиток їх функцій в сучасних умовах

Виникнення грошей в розрізах різних їх концепцій: ідеалістичної, історичної. Кількісна теорія грошей. Еволюційна теорія грошей. Функції грошей. Закони грошового обігу. Тлумачення функцій грошей в сучасній економічній літературі. Розмаїття поглядів на сутність та функції грошей в ринковій економіці. Гроші та економічна безпека держави.

Тема 2. Розвиток грошей та трансформація змісту грошей в сучасних умовах.

Історизм розвитку грошей. Реальні гроші як початковий етап їх розвитку. Металеві, паперові та кредитні гроші, їх зміст та

закони обігу. Підробка грошей. Переродження свого реального змісту в процесі переходу від монетно-знакової ступені до паперово-грошової та паперово-кредитної ступені. Розрахунково-знакова ступінь як форма ідеалізації грошей. Виникнення ідеальних грошей, їх сутність та форми існування. Правопорушення при використанні електронних грошей та пластикових карток.

Тема 3. Грошові системи та їх еволюція.

Поняття грошової системи та її елементи. Загальні та специфічні риси грошової системи як форми організації грошового обігу в державі. Форми грошового обігу, його типи та грошові стандарти. Сучасні характеристики організації грошового обігу в країнах ринкової економіки. Платіжний обіг та форми грошових розрахунків в Україні.

Тема 4. Грошовий обіг та грошові потоки.

Поняття грошового обігу, його особливості та структура. Сфери грошового обігу: фінансова, фіскально-бюджетна, кредитна, безготівково-грошова. Грошові потоки. Балансування грошових потоків. Швидкість обороту грошей. Проблеми монетизації економіки.

Тема 5. Грошові розрахунки у господарській практиці.

Безготівковий грошовий обіг та форми безготівкових розрахунків. Розрахункові, платіжні та комерційні документи. Порядок розрахунків за допомогою платіжних доручень, чеків, акредитивів, платіжних доручень-вимог та платіжних вимог та інших форм. Зловживання шляхом використання підроблених кредитних авізо. Інструкція НБУ №22 “Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті” від 21.01.2004 р. Розкрадання грошових коштів шляхом використання фіктивних документів. Готівковий обіг та особливості його організації. Положення НБУ №637 “Про ведення касових операцій

у національній валюті України” від 15.12.2004 р. Злочинна діяльність у сфері грошового обігу та боротьба з нею.

Тема 6. Грошовий ринок.

Поняття грошового ринку. Грошовий попит та грошова пропозиція. Операційний та спекулятивний попит на гроші. Пропозиція грошей та грошові агрегати. Грошова маса, що обслуговує грошовий обіг в Україні. Грошова база. Рівновага грошового ринку та механізм її забезпечення. Первинні засади формування грошової політики. Цілі політики в короткостроковому та довгостроковому періоді. Форми та види грошової політики. Грошова політика і економічна безпека держави.

Тема 7. Валютний ринок.

Поняття валютної системи та валютного ринку. Валютний курс та його утворення. Ринкове та державне регулювання валютних відносин. Валютна політика та її форми. Міжнародні та регіональні валютні та кредитні установи. Питання розвитку валютної системи України.

Тема 8. Грошово-кредитна політика держави.

Форми і види грошово-кредитної політики. Необхідність та сутність грошових реформ. Форми проведення грошових реформ. Найбільш важливі грошові реформи. Грошова реформа і платіжна система України, її ознаки. Грошові реформи і інфляція. Шляхи подолання інфляції. Грошова реформа і правова система держави. Наслідки грошових реформ. Грошова реформа в Україні у 1996 році та її значення. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм.

РОЗДІЛ 2 «Кредит та фінансове посередництво в ринковій економіці»

Тема 9. Необхідність кредиту, його сутність та функції.

Джерела формування кредитних ресурсів в суспільстві. Необхідність кредиту та його сутність. Кредит і гроші. Кредит і фінанси. Сучасні теорії кредиту: натуралістична та капіталотворча. Інші погляди на сутність кредиту. Функції кредиту. Роль кредиту в розвитку економіки України. Злочинна діяльність у кредитній сфері та напрямки її припинення.

Тема 10. Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування

Економічні межі кредиту. Макроекономічна і мікроекономічна межа кредиту. Ринок кредитних ресурсів. Позаекономічний вплив на границі кредиту. Принципи кредитування та їх сутність. Форми кредиту та його види. Вексель як кредитне знаряддя обігу. Відсоток за кредит та фактори, що на нього впливають. Розкрадання грошових коштів шляхом неповернення кредитів. Розкрадання кредитних коштів через розрахунки за позичальника третьою організацією.

Тема 11. Кредитна система України .

Сутність кредитної системи України. Структура кредитної системи. Банківська система. Парабанківська система. Небанківські грошово-кредитні операції. Подальший розвиток кредитної системи в процесі здійснення кредитних реформ. Сутність основних кредитних реформ в Росії, СРСР (1930-32 рр.). Кредитна реформа в незалежній Україні та її особливості. Створення економічної безпеки в кредитній сфері економіки України.

Тема 12. Комерційні банки як фінансові посередники та їх діяльність.

Історія банківської справи. Сутність поняття “банк” та різновидності його тлумачення в літературі. Юридичні та економічні ознаки банку. Банк з макро- та мікроекономічної точки зору. Функції банків. Створення грошей кредитною та банківською системою. Механізм грошово-кредитної мультиплікації та обчислення мультиплікатора грошової пропозиції. Грошова емісія та економічна безпека держави.

Баланс комерційного банку як основний звіт про його діяльність. Особливості банківського балансу як бухгалтерського документу. Активи та пасиви балансу. Балансовий рахунок, його дебетова та кредитова складові. Загальні правила побудови банківських балансів. Пасиви та пасивні операції комерційного банку. Власний та залучений капітал. Джерела формування пасивів. Активи та активні операції комерційних банків. Каса, кредитні, інвестиційні, агентські та інші операції. Злочинна діяльність у банківській сфері.

Взаємозв'язок між класичними та сучасними операціями комерційного банку. Економічна характеристика лізингових, факторингових, трастових та інших операцій (операцій з дорогоцінними металами, гарантійних, консультативних, інформаційних операцій та фінансового інжинірингу). Міжнародні валютні та розрахункові операції. Форвардні, ф'ючерсні операції. Хеджування активів. Валютні "свопи", опціони та валютний арбітраж. Банківський менеджмент та маркетинг. Зловживання при проведенні операцій з використанням коррахунків банків-нерезидентів.

Тема 13. Глобалізація економіки та фінансово-кредитні установи.

Фінансова глобалізація та ринковий перерозподіл кредитних ресурсів. Міжнародний фінансовий ринок. Міжнародний валютний ринок та особливості його функціонування. Неринковий перерозподіл фінансово-кредитних ресурсів. МВФ і його зв'язок з Україною. Світовий банк. Регіональні міжнародні фінансово-кредитні інституції. ЄЦБ, ЄБРР. Банк міжнародних розрахунків.

3. Структура навчальної дисципліни

Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Всього	Семінарські заняття			
		лекції	Семінарські заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
Тема № 1 Сутність грошей та розвиток їх функцій в сучасних умовах	14	4	4	3	4
Тема № 2 Трансформація змісту грошей в сучасних умовах	8	4	2	2	2
Тема № 3 Грошові системи та їх еволюція	6	6	2	2	1
Тема № 4 Грошовий обіг і грошові потоки	14	6	4	3	2
Тема № 5 Грошові розрахунки в господарській практиці	12	6	4	2	3
Тема № 6 Грошовий ринок	12	6	4	2	2
Тема № 7 Валютний ринок	6	4		2	1
Тема № 8 Грошово-кредитна політика держави	6	6	2	2	2
Разом за розділом 1:	78	42	18	18	18
Тема № 9 Необхідність кредиту, його сутність та форми	12	6	4		2
Тема № 10 Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування	16	6	4		4
Тема № 11 Кредитна система України	12	4	4		4
Тема № 12 Комерційні банки як фінансові посередники	22	10	6		4
Тема 13 Міжнародні фінансово-кредитні установи	12	4	4		4
Разом за розділом 2:	74	30	18	18	18

4. Теми семінарських занять

№п\п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Сутність грошей та їх функції у сучасних умовах.</i>	4
2	<i>Розвиток грошей та трансформація їх змісту в сучасних умовах.</i>	2
3	<i>Грошові системи та їх еволюція.</i>	1
4	<i>Грошовий оборот та грошові потоки.</i>	2
5	<i>.Грошові розрахунки у господарській практиці.</i>	3
6	<i>Грошовий ринок.</i>	1
7	<i>.Валютний ринок.</i>	2
8	<i>Грошово-кредитна політика держави.</i>	2
9	<i>.Необхідність кредиту, його сутність та функції.</i>	2
10	<i>Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування.</i>	4
11	<i>Кредитна система України.</i>	4
12	<i>Комерційні банки та їх діяльність.</i>	4
13	<i>. Фінансова глобалізація та фінансово-кредитні установи.</i>	4
Усього		36

Семінар 1.*Сутність грошей та їх функції у сучасних умовах.**(4 год.)*

- 1.1. Виникнення грошей та їх сутність.
- 1.2. Еволюція форм грошей.
- 1.3. Функції грошей та їх розвиток.
- 1.4. Якісні властивості грошей.

1.5. Теорії грошей.

Семінар 2.*Розвиток грошей та трансформація їх змісту в сучасних умовах.* (2 год.)

- 2.1. Реальні гроші.
- 2.2. Ідеальні гроші.
- 2.3. Фідуціарні гроші.
- 2.4. Закони обігу грошей.

Семінар 3.*Грошові системи та їх еволюція.* (1 год.)

- 3.1. Сутність та структура грошової системи.
- 3.2. Види та еволюція грошових систем.
- 3.3. Грошова система України.

Семінар 4.*Грошовий оборот та грошові потоки.* (2 год.)

- 4.1. Сутність грошового обороту та його модель.
- 4.2. Вимір грошової маси. Грошова база та грошові агрегати.
- 4.3. Балансування грошових потоків.

Семінар 5.*Грошові розрахунки у господарській практиці.* (3 год.)

- 5.1. Платіжна система України.
- 5.2. Безготівковий обіг та форми безготівкових розрахунків.
- 5.3. Готівковий обіг та особливості його організації.

Семінар 6.*Грошовий ринок.*

(2 год.)

- 6.1. Сутність грошового ринку та його інструменти.
- 6.2. Грошовий попит і грошова пропозиція.
- 6.3. Рівновага грошового ринку та її забезпечення.

Семінар 7.*Валютний ринок.*

(1 год.)

- 7.1. Сутність валютних відносин.
- 7.2. Валютні операції.
- 7.3. Валютне регулювання та платіжний баланс.

Семінар 8.*Грошово-кредитна політика держави.* (2 год.)

- 8.1. Сутність, види та форми грошово-кредитної політики.
- 8.2. Грошові реформи.
- 8.3. Інфляція, її сутність, види та наслідки.
- 8.4. Роль грошей у розвитку ринкової економіки України.

Семінар 9.*Необхідність кредиту, його сутність та функції.* (2 год.)

- 9.1. Джерела формування позичкового фонду.

9.2.Сутність кредиту.

9.3.Функції кредиту.

9.4.Теорії кредиту.

Семінар 10.*Кредитний механізм: межі, принципи та форми функціонування.*
(4 год.)

10.1.Межі кредиту.

10.2.Принципи кредитування.

10.3. Форми та види кредиту.

10.4. Відсоток за кредит та його теоретичне підґрунтя.

10.5. Вексель як кредитне знаряддя обігу.

Семінар 11.*Кредитна система України.*
(4 год.)

11.1. Сутність та структура кредитної системи України.

11.2. Банки як провідні фінансові посередники. Банківська система України.

11.3.Центральні банки. НБУ, його генезис, функції та операції.

11.4.Парабанківська система фінансових посередників.

11.5. Кредитні реформи.

Семінар 12.*Комерційні банки та їх діяльність.*
(4 год.)

12.1.Історія виникнення банків.

12.2. Баланс комерційного банку як звіт про його діяльність.

12.3. Сучасні операції комерційних банків.

12.4. Створення грошей кредитними посередниками.

12.5. Банківські інвестиції.

12.6. Контроль та аудит за діяльністю комерційних банків.

Семінар 13.*Фінансова глобалізація та фінансово-кредитні установи.*
(4 год.)

13.1. Фінансова глобалізація і ринковий перерозподіл фінансових ресурсів.

13.2. Неринковий (офіційний) перерозподіл фінансових ресурсів та його установи.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види і зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<i>Вивчення тем для самостійного закріплення матеріалу</i>	20

2	<i>Підготовка відповідей для самоконтролю власних знань</i>	10
3	<i>Проведення самоаналізу завдань і ситуацій</i>	15
4	<i>Розв'язування задач з тем курсу</i>	15
5	<i>Підготовка рефератів для виступу на семінарських заняттях</i>	10
6	<i>Вибір теми та самостійне написання курсової роботи з дисципліни. Робота з літературою</i>	86
Усього:		156

5.1. теми для самостійного закріплення матеріалу

1. Еволюція форм грошей, їх якісні властивості та купівельна спроможність.
2. Різниця між паперовими та кредитними грошима.
3. Якісні перетворення у формах вартості та виникнення ідеальних грошей.
4. Зміст грошової реформи в Україні (1966 р.).
5. Грошові розрахунки в господарській сфері.
6. Грошовий оборот та його економічна суть.
7. Побудова безготівкового грошового обігу та розрахунків.
8. Принципи побудови готівкового обігу та його організація.
9. Економічна суть рівноваги грошового ринка та її забезпечення.
10. Єдність та різниця форм грошової політики.

11. Правове регулювання готівкового та безготівкового грошового обігу.
12. Джерела формування ссудного фонду суспільства.
13. Загальні та специфічні передумови виникнення кредиту.
14. Єдність та різниця кредиту з грошима та фінансами.
15. Функції кредиту та їх визначення в літературі.
16. Економічні та позаекономічні границі кредиту.
17. Вексель як кредитне знаряддя обігу.
18. Економічний зміст проценту за кредит.
19. Сучасні форми комерційного кредиту.
20. Зміст кредитних реформ.
21. Правова природа кредитної угоди.
22. Юридична та економічна основа поняття “банк”.
23. Грошовий мультиплікатор.
24. Специфіка банківської бухгалтерії.
25. Економічний зміст активних та пасивних операцій банку.
26. Сучасні операції комерційних банків та їх класифікація.
27. Єдність та різниця банківського менеджменту та маркетингу.
28. Структура НБУ та його статус в сучасній Україні.
29. Різноманітність функцій НБУ.
30. Правове поле для банківської діяльності в Україні.

5.2. питання для самоконтролю

1. Чим відрізняються повноцінні гроші від неповноцінних?
2. Що таке “квазігроші”, електронні гроші, депозитні гроші?
3. Які чинники лежать в основі трансформації функцій грошей та їх форм?
4. Як структурується грошовий оборот?
5. Які форми розрахунків використовуються в господарській практиці?
6. В чому різниця між фіскально-бюджетною та фінансово-кредитною сферами обігу грошей?
7. Чим відрізняється операційний від спекулятивного попиту на гроші?
8. Які правові підстави регулювання грошового обігу в Україні?
9. Яке протиріччя вирішується за допомогою кредиту?
10. Які передумови та причини виникнення кредиту?

11. Чим відрізняються закономірності руху кредиту на макро- та на мікрорівні?
12. Що лежить в основі класифікації форм і видів кредиту?
13. В чому проявляються економічні межі комерційного кредиту?
14. Хто надає споживчий кредит?
15. Чи є економічною категорією процент за кредит?
16. В чому особливості кредитної реформи в незалежній Україні?
17. Якими рисами характеризується розвиток кредиту в період переходу України до ринкових відносин?
18. Що слід віднести до правових засад укладання кредитної угоди?
19. У чому полягає зміст фінансового посередництва?
20. Що таке класичні операції банку?
21. Чому банківське законодавство не дозволяє виконувати класичні операції банків небанківським фінансовим установам?
22. У чому полягає економічне призначення центрального банку?
23. Чи повинний бути НБУ незалежним?
24. Які послуги комерційним банкам надає НБУ?
25. В чому специфіка терміну “сучасні” операції комерційних банків?
26. Чому у багатьох розвинених країнах центральним банкам забороняється купувати державні цінні папери на первинному ринку?
27. Що таке банківські інвестиції?
28. За якими ознаками класифікуються банківські послуги?
29. Чим відрізняється ліквідність від платоспроможності комерційного банку?
30. Що створює правові засади банківської справи в Україні?

5.3. ситуації і завдання для самоаналізу

1. Обґрунтуйте свою відповідь на запитання: який спосіб обміну продуктів більш вигідний і зручний для учасників ринку – у формі бартеру чи за допомогою грошей і чому?

2. Спробуйте вирішити таку задачу: припустимо, що суспільно-необхідний час на виробництво товару складає 6 год., а добуток грама золота – 0,3 год. Як зміниться ціна товару в золоті та доларах, якщо продуктивність праці в золотодобутковій промисловості зросте в 1,5 рази? Чи приведе зміна вартості золота на зміну масштаба цін? (Золотий зміст 1 дол. Прийміть за 0,888 г).

3. Спробуйте вирішити таку задачу: відомо, що в Германії готівковий оборот в грошовій масі (агрегат М0) в 1999 р. склав 984,7 млрд. нім. марок, грошовий оборот (агрегат М3) – 2540,6, ставка обов'язкових резервів центрального банку – 10%. Визначити: 1) питому вагу готівкового грошового обігу в грошовій масі; 2) грошовий мультиплікатор.

4. Вирішіть таку задачу: відомо, що в 1996 р. в Германії об'єм валового національного продукту склав 3549,6 млрд. нім. марок, грошова маса (агрегат М1) – 916,9 млрд. нім. марок. Треба визначити швидкість обігу грошей.

5. Вирішіть таке завдання: місячний рівень інфляції на протязі року складав 3%. Треба визначити рівень інфляції за рік.

6. Задача: об'єм грошової маси в країні склав на кінець року 20,2 млрд. грн. На початку року НБУ провів емісію в розмірі 0,3 млрд. грн. і встановив норму обов'язкових резервів в розмірі 10%. Який об'єм грошової маси буде в Україні?

7. Задача: в умовах високої інфляції (20% річних) НБУ скорочував грошову масу в обігу за рахунок політики відкритого ринку. Які заходи повинен провести НБУ, щоб скоротити інфляцію до 10%

при умовах, щоб грошова маса складала 20,0 млрд. грн., а норма мінімальних резервів –20% ?

8. Комерційний банк видав ссуду в 440 тис. грн. строком на 8 місяців під 36% річних. Розрахуйте суму відсотків, які позичальник повинен сплатити за користування ссудою, якщо відсотки нараховуються та сплачуються щомісяця.

9. Підприємство отримало кредит в комерційному банку – 120 тис. грн., строком на 6 місяців під 34% річних. У кредитній угоді зафіксовано, що відсотки нараховуються регулярно, сплачуються в кінці строку. Визначити загальну суму нарахованих відсотків, які підприємство повинно сплатити банку.

10. Комерційний банк видав кредит фірмі в сумі 260 тис грн. терміном на 3 місяці під 24% річних. Відсотки нараховуються та сплачуються щомісячно. Визначити загальну суму відсотків, яку банк отримає від фірми.

11. Підприємство А звернулось до банку за кредитом для придбання нового виду сировини. Воно являється клієнтом банку, вже має заборгованість по раніше отриманому кредиту на закупку обладнання. Дайте свої рекомендації кредитному працівнику банку по оцінці підприємства отримання короткострокового цільового кредиту.

Тематика рефератів до тем курсу

До теми 1:

1. Методи виміру вартості та їх оцінка.
2. «Квазігроші» історія походження та сутність.
3. Нові явища у функціях грошей в сучасних умовах.

До теми 2:

- 1.Історико-логічний розвиток та трансформація змісту грошей.
2. Майбутнє грошей.
- 3.Нові технології «безпаперових» розрахунків.

До теми 3:

- 1.Золотодевізна грошова система її сутність та історія походження.
- 2.Розвиток грошової системи України.

До теми 4:

- 1.Економічний зміст поняття «грошовий потік».
- 2.Грошова маса і грошова база в Україні: динаміка та тенденції розвитку.

До теми 5:

- 1.Структура платіжної системи України.
- 2.Порядок відкриття банківських рахунків та проведення операцій.

До теми 6:

- 1.Монетаризм і кейнсiанство в грошовій політиці.
2. «Ліквідна пастка» та методи її подолання.

До теми 7:

- 1.Валютне регулювання в Україні.
- 2.Валютні ризики та методи їх запобігання.

До теми 8:

- 1.Грошова реформа в Україні (1996) та її наслідки.
- 2.Методи боротьби з інфляцією.

До теми 9:

- 1.Кругообіг основного капіталу як джерело кредитних ресурсів.
- 2.Капітали «рантє» та їх роль у формуванні позичкового фонду.

До теми 10:

- 1.Теоретичне підґрунтя визначення меж кредиту.
2. «Бронзовий» вексель, його суть.

До теми 11:

- 1.Спеціалізовані фінансово-кредитні установи в Україні.
- 2.Кредитні реформи в Україні.

До теми 12:

- 1.Визначення поняття «банк» в економічній літературі.
- 2.Кредитний мультиплікатор.

3.Нові банківські технології та продукти.

До теми 13:

- 1.Позитивні і негативні сторони фінансової глобалізації.
- 2.Міжнародні фінансово-кредитні установи.

6. Індивідуальні завдання

Теми рефератів

- 1.Гроші та економічна безпека держави.
- 2.Правопорушення при використанні електронних грошей та пластикових карток.
- 3.Сучасні характеристики організації грошового обігу в країнах ринкової економіки.
- 4.Участь банків та небанківських установ в міжнародних платіжних системах.
- 5.Грошова реформа в Україні (1996) та її наслідки.
- 6.Порядок оформлення розрахункових, платіжних та комерційних документів.
- 7.Основи організації міжбанківських розрахунків.
- 8.Формування грошового ринку в Україні.
- 9.Тінізація економіки та її грошова маса.
- 10.Шляхи подолання інфляції і особливості їх реалізації в Україні.
- 11.Валютний курс та його утворення.
- 12.Міжнародні валютні установи.
- 13.Кредит, гроші і фінанси єдність та різновиди.
- 14.Теорії кредиту.
- 15.Державний кредит і державний борг в Україні.
- 16.Іпотечний кредит в Україні.
- 17.Кредитні реформи в Росії (до 1917 р.) та СРСР (1930-1932 рр.).
- 18.Економічна юридичні ознаки банку.
- 19.Кредитний потенціал комерційного банку.
- 20.Баланс комерційного банку як джерело комерційної інформації.
- 21.Класичні та сучасні банківські операції: єдність та відмінність.

Теми курсових робіт

1. Необхідність, історизм походження та сутність грошей в ринковій економіці.
2. Сучасні теорії грошей.
3. Трансформації функцій грошей в сучасній ринковій економіці.
4. Різновиди грошей та їх економічна суть.
5. Грошові реформи, їх сутність та наслідки.
6. Грошова система та її елементи.
7. Грошовий ринок, його сутність та структура.
8. Механізми забезпечення рівноваги грошового ринка.
9. Грошовий попит та пропозиція в Україні.
10. Сутність, види та форми грошової політики.
11. Єдність та протиріччя монетарної та кейнсіанської грошової політики.
12. Форми розрахунків в економіці України.
13. Необхідність та сутність кредиту в ринковій економіці.
14. Вплив кредитної системи на грошовий обіг.
15. Банківський кредит, його економічна суть та загальні основи розвитку.
16. Комерційний кредит, його економічна суть та сучасні форми.
17. Державний кредит та його форми.
18. Небанківські кредитні установи: призначення та функції.
19. Кредитний механізм ринкової економіки.
20. Принципи кредитування та їх розвиток в сучасних умовах.
21. Процент за кредит та фактори, що зумовлюють його величину.
22. Банківська система України та її роль у розвитку економіки.
23. Баланс комерційного банку, його економічна сутність.
24. Кредитний потенціал комерційного банку.
25. Інвестиційна діяльність комерційного банку.
26. Сучасні операції комерційних банків.
27. НБУ та інструменти його грошово-кредитної політики.
28. Міжнародні валютні та розрахункові операції банків.
29. Банківський менеджмент та маркетинг.
30. Правові основи регулювання грошового обігу, кредиту та банківської діяльності в Україні (на вибір студента).

додаткові теми курсових робіт

1. Грошова реформа в незалежній Україні, її передумови, сутність та наслідки проведення.
2. Вексель як кредитний засіб обігу.
3. Економічна суть та вимоги до безготівкових розрахунків.

- 4.Прогнозний баланс грошових доходів та витрат населення.
- 5.Ідеальні гроші та їх форми.
- 6.Грошовий мультиплікатор та його економічний зміст.
- 7.Міжбанківський кредит.
- 8.Кредитний ринок в Україні.
- 9.Кредитний потенціал комерційного банку.
- 10.Касові операції комерційного банку.
- 11.Факторингові операції комерційних банків.
- 12.Лізингові операції комерційних банків.
- 13.Трастові операції комерційних банків.
- 14.Спеціальні операції комерційних банків.
- 15.НБУ як емісійний центр держави.
- 16.Кредитна реформа 30-х років та кредитна реформа в незалежній Україні.
- 17.Банківська реформа в Україні (1987-1992 рр.).
- 18.НБУ як розрахунковий центр країни.
- 19.Контрольна функція НБУ та шляхи її реалізації.
- 20.Формування інформаційної бази банківської системи в Україні.

Темати наукових робіт

- 1.Похідні цінні папери та їх застосування в Україні.
- 2.Теорія і практика розвитку валютного ділінгу.
- 3.Валютний ринок Forex в Україні.
- 4.Дослідження розвитку антикризового регулювання в Україні.

7. Методи контролю

До методів контролю, що використовуються при вивченні курсу «Гроші та кредит» слід віднести:

- тестування
- оцінка усної розгорнутої відповіді на питання
- оцінка по результатам співбесіди
- оцінка знань студента при розв'язанні задач
- оцінка фіксованої доповіді по підготовленому реферату
- оцінка по виконанню комбінованих завдань

Ці методи контролю включають відповідні: *рівні, види та форми* контролю, що додається у наступній таблиці.

Рівні контролю	самоконтроль, кафедральний, факультетський, ректорський, міністерський
Види контролю	вхідний, <i>поточний</i> , модульний, <i>підсумковий</i> , відстрочений
Форми контролю	семестрові іспити, диференційовані заліки, прості заліки

У ХНУ імені В.Н.Каразіна застосовуються, головним чином, *поточний* та *підсумковий* контроль.

8. Схема нарахування балів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок курсантом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей,

комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Студент, слухач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перекласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2) * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображуються у відомостях обліку успішності, навчальних картках курсантів (студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність курсантів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо курсант (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності курсантів (студентів, слухачів), становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на

підсумковому контролю (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Курсант (студент, слухач), який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (екзамен, залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (екзамену, заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Курсантам (студентам, слухачам), які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Курсанти (студенти, слухачі), які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі підсумкового контролю (екзамену чи заліку), то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (роботу на семінарських, практичних, лабораторних й інших аудиторних заняттях, виконання самостійних навчальних та індивідуальних творчих завдань) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна та індивідуальна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань,

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Знання студентів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

"відмінно" - студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- *"добре"* - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

"задовільно" - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

"незадовільно" - студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Форми організації контролю знань з навчальної дисципліни «Гроші і кредит»:

Поточний контроль: усне опитування та письмовий контроль на семінарських заняттях, лекціях; тестування, письмові контрольні роботи з кожного з трьох розділів програми курсу. Курсова робота.

Підсумковий контроль: письмовий іспит (4 семестр);

Розподіл балів, які отримують студенти.

За виконання курсової роботи:

Пояснювальна записка (теоретичне висвітлення теми)	Ілюстративна частина	Захист роботи	Сума
До 15 балів	До 5 балів	До 20 балів	40 балів

Для екзамену

Поточний контроль та самостійна робота			Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Індивідуальні завдання	60	40	100
Теми 1-8	Теми 9-14				
10 балів	10 балів	40			

Робоча навчальна програма дисципліни «Гроші і кредит» передбачає як лекційні, так і семінарські заняття, самостійну та індивідуальну роботу, тому сума балів, які студент може набрати за поточним контролем, дорівнює 60, а сума балів підсумкового семестрового контролю - 40. Загальна сума балів поточного і підсумкового семестрового контролю складає 100.

9. Рекомендована література

о с н о в н а

1. Закон України “Про банки та банківську діяльність” (2010).
2. Закон України “Про Національний банк України”.
3. Закон України “Про цінні папери та фондову біржу”.
4. Закон України “Про підприємництво в Україні”.
5. Інструкції НБУ № 135 від 29.03.2001 р.; № 69 від 19.02.2001 р.; №246 від 28.09.1995 р.
6. Гроші та кредит. Підручник. За заг. Ред М.І.Савлука. К.,2011.
7. Глущенко В.В. Фінанси ринкової економіки. Х.,2000.
8. В.М.Иванов. Деньги и кредит. Курс лекций. К.,1999.
9. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник. Под ред. В.К.Сенчагова. М.,1999.
9. Антонов Н.Г., Пессель М.А.. Денежное обращение, кредит и банки. М., Финстатинформ, 1995.
10. Колпакова Г.М. Финансы, денежное обращение, кредит. М., ”Финансы и статистика”, 2001.

а) підручники

1. Гроші та кредит. Підручник. За заг. ред. д.е.н., проф. М.І. Савлука. К., 2006.- 602 с.
2. Финансы, денежное обращение и кредит. Учебник. Под ред. д.э.н., проф. В.К.Сенчагова, д.э.н., проф. А.И.Архипова. М., “Проспект”, 1999.- 496 с.
3. Банковское дело. Учебник. Под ред. д.э.н., проф. О.И.Лаврушина. Изд. второе, переработанное и дополненное. Москва, «Финансы и статистика», 2002.-672 с.

4. Банківські операції. Підручник. За ред. д.е.н., проф. А.М.Мороза. К., 2000.- 384 с.
5. Финансы. Денежное обращение. Кредит. Учебник. под ред. чл.-корр. РАЕН Л.А.Дробозиной и акад. Г.Б.Поляка. Второе изд. М., «ЮНИТИ», 2001.- 512 с.
6. Енциклопедія банківської справи України. К., “Молодь”, 2001.-680 с.
7. Бандурка А.М., Глущенко В.В. Деньги и кредит. Учебник. Изд-во НУВС. Харьков 2003. 480 С.
8. Бандурка О.М., Глущенко В.В., Глущенко А.С. Гроші і кредит. Підручник. Львів. «Магнолія 2006». 2013.

б) навчальні посібники

8. Голуб А., Семенюк Л., Смовженко Т. Гроші. Кредит. Банки. Навчальний посібник. Львів, “Центр Європи”, 1997.-206 с.
9. Антонов Н.Г., Пессель М.А. Денежное обращение, кредит и банки. М., АО «Финстатинформ». 1995.-272 с.
10. Иванов В.М. Деньги и кредит. Курс лекций. Киев, 1999. -230 с.
11. Колпакова Г.М. Финансы, денежное обращение, кредит. М., “Финансы и статистика”, 2001.-368 с.
12. Деньги, кредит, банки, ценные бумаги. Практикум. Под ред. д.э.н., проф. Е.Ф. Жукова. М., “Юнити”. 2001.-310 с.
13. Банківське право України. Навчальний посібник. За заг. ред. д.ю.н., проф. А.О.Селіванова. К., “Інюре”, 2000.-384 с.
14. Костюченко О.А. Банківське право. Навчальний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. К., 2000.-240 с.
15. Глущенко В.В., Чехунов В.Н. Финансы. Учебное пособие. Изд-во ун-та внутр. дел. Х., 2000.-164 с.

д о п о м і ж н а

16. Гальчинський А. Теорія грошей. К., “Основи” 1996.- 413
17. В.Ющенко, В.Лисицький. Гроші: розвиток попиту та пропозиції в Україні. К., “Скарби”, 1998.-286 с.
18. Харрис Л. Денежная теория. М., “Прогресс”, 1990.-750 с.
19. Науменкова С.В. Проблемы сбалансированности денежного рынка Украины. К., Наукова думка, 1997.-56 с.
20. Глущенко В.В. Анализ и регулирование деятельности коммерческого банка. Х., 2000.-76 с.

21. Ющенко В.А. Проблеми ремонетизації економіки України//Вісник НБУ.-1997.-№6.
22. Савлук М., Сугоняко О. Чи вистачає грошей економіці України//Вісник НБУ,1997.-№4.
23. Гетьман В. Банківська система України: діяльність і проблеми//Банківська справа,1995.-№1.
24. Глуценко В.В., Ющенко Я.П. Грошово-кредитне забезпечення ринкових транзицій економіки України.- Вісник Харківського національного університету. -№508,2001.
25. Економіка України.,(науковий журнал, виходить раз на місяць).
26. Фінанси України., (науковий журнал, виходить раз на місяць).
27. Вісник НБУ., (науковий журнал, виходить раз на місяць).
28. Гроші та кредит.,(науковий журнал, виходить раз на місяць).
29. Всє о бухгалтерском учете., (газета).
30. Закон України “Про Національний банк України”.-Відомості Верховної Ради,1999,№29, ст.238.
31. Закон України “Про банки та банківську діяльність”.-Орієнтир. 17 січня 2001 року, № 8.
32. Положення НБУ “Про кредитування”. №246 від 28.09.95
33. Інструкція НБУ “Про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України”. №69 від 19.02.2001.

10. Інформаційні ресурси

Адреси сайтів інтернету

http: // rada.kiev.ua	Верховна Рада України
http: // <u>www.kmu.gov.ua</u>	Кабінет Міністрів України
http: // <u>www.ssmc.gov.ua</u>	Держкомісія по цінним паперам
http: // www.ukrstat.gov.ua	Міністерство статистики
http: // <u>www.minfin.gov.ua</u>	Міністерство фінансів України
http: // <u>www.sta.gov.ua</u>	Податкова служба України
http: // <u>www.mlsp.kiev.ua</u>	Міністерство праці і соціальної політики
http: // <u>www.me.gov.ua</u>	Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України

